

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (десети състав)

15 декември 2022 година*

„Преюдициално запитване — задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства — Директива 2009/103/ЕО — Член 3, четвърта алинея — Понятието „телесно увреждане“ — Покритие от задължителната застраховка — Пътнотранспортно произшествие — Смърт на пътник — Право на обезщетение на ненавършили пълнолетие деца — Неимуществена вреда — Стрдания на дете от смъртта на негов родител вследствие на това произшествие — Обезщетение само в случай на патологично увреждане“

По дело C-577/21

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Софийски градски съд (България) с акт от 11 август 2021 г., постъпил в Съда на 20 септември 2021 г., в рамките на производство по дело

LM,

NO

срещу

HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG,

СЪДЪТ (десети състав),

състоящ се от: М. Pešič, изпълняващ функцията на председател на състава, I. Jarukaitis (докладчик) и Z. Csehi, съдии,

генерален адвокат: J. Richard de la Tour,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG, от Г. И. Илиева, адвокат,

* Език на производството: български.

- за германското правителство, от J. Möller, U. Bartl, J. Heitz, M. Hellmann и U. Kühne, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от Ц. Георгиева, D. Triantafyllou и Н. Tserepa-Lacombe, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 1 от Втора директива 84/5/ЕИО на Съвета от 30 декември 1983 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки, свързани със застраховките гражданска отговорност при използването на моторни превозни средства (МПС) (ОВ L 8, 1984 г., стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 104), изменена с Директива 2005/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 г. (ОВ L 149, 2005 г., стр. 14; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 7, стр. 212) (наричана по-нататък „Втора директива“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между LM и NO, от една страна, и застрахователно дружество HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG (наричано по-нататък „HUK-COBURG“), от друга страна, във връзка с обезщетението, което последното дължи на основание на задължителната гражданска отговорност при използването на моторни превозни средства за неимуществените вреди, претърпени от LM и NO вследствие на смъртта на майка им при пътнотранспортно произшествие.

Правна уредба

Правото на Съюза

Втора директива

- 3 Член 1, параграф 1 от Втора директива предвижда:
„Застраховката, посочена в член 3, параграф 1 от Директива 72/166/ЕИО [на Съвета от 24 април 1972 година относно сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за прилагане на задължението за сключване на такава застраховка (ОВ L 103, 1972 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 10)], покрива задължително както имуществени щети, така и лични наранявания“.

Директива 2009/103/ЕО

4 Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка (ОВ L 263, 2009 г., стр. 11) кодифицира съществуващите преди това директиви в областта на задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства, включително Втора директива, и вследствие на това ги отменя, считано от 27 октомври 2009 г. Съгласно таблицата на съответствието в приложение II към Директива 2009/103 член 1, параграф 1 от Втора директива съответства на член 3, четвърта алинея от Директива 2009/103.

5 Член 1 от Директива 2009/103 съдържа следното определение:

„За целите на настоящата директива:

[...]

2) „увредено лице“ означава всяко лице, което има право на обезщетение за вреди, причинени от превозни средства;

[...]“.

6 Член 3 от тази директива е озаглавен „Задължение за застраховане на превозни средства“ и предвижда:

„Всяка държава членка, при спазване на член 5, предприема всички подходящи мерки с цел застраховането на гражданската отговорност при използването на превозни средства, които обичайно се намират на нейна територия.

Покритите вреди и условията на застраховката се определят в рамките на мерките, посочени в първа алинея.

[...]

Застраховката, посочена в първа алинея, покрива задължително както имуществени вреди, така и телесни увреждания“.

7 Член 5 от посочената директива е озаглавен „Дерогация от задължението за застраховане на превозни средства“ и параграф 1, първа алинея от него предвижда:

„Всяка държава членка може да предвиди дерогация от разпоредбите на член 3 по отношение на определени физически или юридически лица, публични или частни, като списък на тези лица се изготвя от съответната държава и се съобщава на останалите държави членки и на Комисията“.

Регламент (ЕО) № 593/2008

- 8 Член 7 от Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, 2008 г., стр. 6) е озаглавен „Застрахователни договори“ и параграф 2, втора алинея от него предвижда:

„Доколкото приложимото право не е било избрано от страните, договорът за застраховка се урежда от правото на държавата, в която е обичайното местопребиваване на застрахователя. Когато от всички обстоятелства по случая е видно, че договорът е явно по-тясно свързан с друга държава, се прилага правото на тази друга държава“.

Регламент (ЕО) № 864/2007

- 9 Съгласно член 4, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения („Рим II“) (ОВ L 199, 2007 г., стр. 40):

„Освен ако не е предвидено друго в настоящия регламент, приложимото право към извъндоговорни задължения, произтичащи от непозволено увреждане, е правото на държавата, в която е настъпила вредата, независимо в коя държава е настъпил вредоносният факт и независимо в коя държава или държави настъпват непреките последици от този факт“.

Германското право

- 10 Член 253 от Bürgerliches Gesetzbuch (Граждански кодекс), в редакцията му, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „BGB“), който е озаглавен „Неимуществени вреди“, гласи следното:

„(1) Парично обезщетение за неимуществени вреди може да се претендира само в определените от закона случаи.

(2) Когато се дължи обезщетение за вреди, настъпили в резултат от телесно увреждане, увреждане на здравето, накърняване на свободата или на сексуалното самоопределяне, също може да се претендира справедливо парично обезщетение за неимуствените вреди“.

- 11 Член 823 от BGB е озаглавен „Задължение за обезщетяване на вреди“ и параграф 1 от него предвижда:

„Който умишлено или поради небрежност противоправно причини другиму смърт, телесно увреждане или увреждане на здравето или накърни неговата свобода, имущество или друго негово право, му дължи обезщетение за произтеклите от това вреди“.

- 12 Член 115 от Gesetz über den Versicherungsvertrag (Закон за застрахователните договори) от 23 ноември 2007 г. (BGBl. 2007 I, стр. 2631), в редакцията му, приложима към спора в главното производство, е озаглавен „Право на пряк иск“ и параграф 1 от него предвижда:

„Третото лице може също да предяви претенцията си за обезщетение срещу застрахователя

1. в случай на застраховка „Гражданска отговорност“, сключена в изпълнение на задължение за застраховане съгласно Закона за задължителното застраховане [...]

[...]

Правото на иск се основава на задълженията на застрахователя по застрахователното правоотношение, а ако не е налице задължение — на член 117, параграфи 1—4. Застрахователят е длъжен да изплати парично обезщетение за вредите. Застрахователят и длъжният да плати обезщетение за вредите застрахован са солидарно отговорни“.

- 13 Член 7 от Straßenverkehrsgesetz (Закон за движението по пътищата), в редакцията му, приложима към спора в главното производство, е озаглавен „Отговорност на държателя на превозно средство; управление на превозно средство без редовни документи“ и параграф 1 от него предвижда:

„Ако при използването на моторно превозно средство бъде причинена смърт, телесно увреждане или увреждане на здравето на дадено лице или бъде увредено имущество, държателят е длъжен да поправи произтеклите от това за пострадалия вреди“.

- 14 Член 11 от Закона за движението по пътищата, в редакцията му, приложима към спора в главното производство, е озаглавен „Обхват на задължението за обезщетяване в случай на телесно увреждане“ и гласи:

„При причиняване на телесно увреждане или увреждане на здравето се дължи възстановяване на разходите за лечението, както и обезщетение за имуществените вреди, които пострадалият е претърпял поради последвалите от увреждането временна или трайна нетрудоспособност или намалена трудоспособност или временно или трайно нарастване на потребностите. За неимуществените вреди може също да се претендира справедливо парично обезщетение“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 15 NO, родена през 2006 г., и LM, родена през 2010 г., са дъщери на AB, тяхната майка, и на CD, техния баща, като всички са български граждани.
- 16 През 2013 г. AB и CD се установяват в Германия, за да работят там, докато NO и LM остават в България.
- 17 На 27 юли 2014 г. AB загива при пътнотранспортно произшествие, настъпило в Емдетен (Германия). Това произшествие е причинено от CD, който е сключил задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ с установеното в Германия застрахователно дружество HUK-COBURG. Той е управлявал превозното си средство в нетрезво състояние, а AB е пътувала на предното дясно място без поставен предпазен колан.
- 18 Вследствие на произшествието HUK-COBURG изплаща на NO и на LM по 5 000 евро като обезщетение за вредите, причинени от смъртта на тяхната майка. Тъй като считат тази сума за недостатъчна, NO и LM, представлявани от CD, предявяват срещу HUK-COBURG пред запитващата юрисдикция, Софийски градски съд (България), иск на всяка от тях да бъде платено обезщетение в размер на 300 000 български лева (BGN) (около 153 000 евро) за претърпените вследствие на тази смърт неимуществени вреди. Тази вреди произтичали

от увреждане на психичното им здраве, тъй като NO и LM страдали от безсъние, кошмари, промени в настроението, раздразнителност, безпокойство, затваряне в себе си и пристъпи на страх.

- 19 Като оспорва основателността на иска, HUK-COBURG изтъква пред запитващата юрисдикция, най-напред, че приложимо в случая е германското право и че в редакцията му, приложима към датата на настъпване на произшествието, това право не предвижда обезщетение за неимуществените вреди, претърпени от трети лица, освен ако тези вреди не се изразяват в патологично разстройство. Едва след 22 юли 2017 г. германското право предвиждало обезщетение за неимуществените вреди, претърпени от трети лица, ако тези лица се намират в особено близки отношения с пострадалия. На следващо място, пострадалата допринесла за смъртта си, като пътувала в автомобил, управляван от водач в нетрезво състояние, и била без поставен обезопасителен колан. На последно място, размерът на поисканите от NO и LM обезщетения бил завишен.
- 20 Запитващата юрисдикция смята, че на основание член 7, параграф 2, втора алинея от Регламент № 593/2008 и член 4, параграф 1 от Регламент № 864/2007 германското право е приложимо към спора, с който е сезирана.
- 21 Тази юрисдикция посочва, че съгласно трайната практика на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) обезщетение за болки и страдания от смъртта на родител съгласно германското право, а именно член 253, параграф 2 и член 823, параграф 1 от BGB във връзка с член 115, параграф 1, първа алинея, точка 1 от Закона за застрахователните договори, в редакцията му, приложима към спора в главното производство, се дължи само ако тези болки и страдания са довели до патологично увреждане.
- 22 Ето защо, ако следва това тълкуване, тя би трябвало да отхвърли искането на NO и на LM, с мотива че болките и страданията, причинени от смъртта на майка им, не са довели до патологично увреждане.
- 23 Запитващата юрисдикция обаче счита, че практиката на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) стеснява обхвата на понятието „телесно увреждане“ по смисъла на Втора директива.
- 24 Ето защо тази юрисдикция иска да се установи дали това тълкуване на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд), което на практика ще доведе до стесняване на кръга на лицата, които биха имали право на обезщетение за неимуществените вреди от смъртта на техен близък вследствие на пътнотранспортно произшествие, не е несъвместимо с правото на Съюза, доколкото, изглежда, ограничава полезното действие на Втора директива.
- 25 Като се има предвид, че националният съд е длъжен да тълкува националното право по такъв начин, че да съответства на правото на Съюза, тази юрисдикция иска да установи, освен това, дали при евентуалното прилагане на този принцип към спора, с който е сезирана, тя може, в качеството си на български съд, да тълкува правото на друга държава членка, а именно германското право.

26 При тези обстоятелства Софийски градски съд решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Противоречи ли на чл. 1(1) от [Втора директива] тълкуване на понятието „телесно увреждане“, че такова е налице при наличие на душевни болки и страдания у дете от смърт на негов родител, вследствие на пътнотранспортно произшествие, само ако тези болки и страдания са довели до патологично увреждане на здравето на детето?
- 2) Важи ли принципът националният съд да тълкува националното право в съответствие с правото на Европейския съюз, тогава, когато националният съд прилага не своето национално право, а националното право на друга държава — членка на Европейския съюз?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 27 Като начало следва да се отбележи, че в първия въпрос запитващата юрисдикция се позовава на член 1, параграф 1 от Втора директива.
- 28 В това отношение от постоянната практика на Съда следва, че в рамките на въведеното с член 267 ДФЕС производство за сътрудничество между националните юрисдикции и Съда последният трябва да даде на националния съд полезен отговор, който да му позволи да реши спора, с който е сезиран. Освен това задача на Съда е да тълкува всички разпоредби от правото на Съюза, които са необходими на националните юрисдикции, за да се произнасят по споровете, с които са сезирани, дори тези разпоредби да не са изрично посочени във въпросите, отправени от тези юрисдикции до Съда (решение от 21 декември 2021 г., Skarb Państwa (Покритие при застраховката на автомобилистите), C-428/20, EU:C:2021:1043, т. 24).
- 29 В случая, тъй като Директива 2009/103 кодифицира и отменя, считано от 27 октомври 2009 г., предходните директиви за сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка, сред които е и Втора директива, и тъй като член 1, параграф 1 от същата директива — съгласно таблицата в приложение II към Директива 2009/103 — съответства на член 3, четвърта алинея от последната директива, предвид датата на настъпване на произшествието, което е в основата на спора в главното производство, на запитващата юрисдикция следва да се даде тълкуване не на член 1, параграф 1 от Втора директива, а на член 3, четвърта алинея от Директива 2009/103. Освен това, тъй като Директива 2009/103 не внася съществени изменения в тези предходни директиви, съдебната практика по тях е релевантна и при тълкуването на еквивалентните разпоредби на Директива 2009/103 (вж. в този смисъл решение от 10 юни 2021 г., Van Aemeyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, т. 23).
- 30 Ето защо следва да се приеме, че с първия въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 3, четвърта алинея от Директива 2009/103 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, съгласно която обезщетяването от застрахователя по застраховка „Гражданска отговорност“ при

използването на моторни превозни средства на неимуществените вреди, претърпени от близките роднини на пострадалите при пътнотранспортни произшествия, зависи от условието тези вреди да са довели до патологично увреждане на близките роднини.

- 31 В съответствие с член 3, първа алинея от Директива 2009/103 всяка държава членка, при спазване на член 5 от същата директива, предприема всички подходящи мерки с цел застраховането на гражданската отговорност при използването на превозни средства, които обичайно се намират на нейна територия. Член 3, втора алинея от посочената директива предвижда, че покритите вреди и условията на застраховката се определят в рамките на мерките, посочени в член 3, първа алинея. В член 3, последна алинея от същата директива се уточнява, че застраховката, посочена в първата алинея на същия член, покрива задължително както имуществени вреди, така и телесни увреждания. Що се отнася до член 5 от Директива 2009/103, по-специално в параграф 1 от него се предвижда, че при посочените в тази разпоредба условия всяка държава членка може да предвиди дерогация от разпоредбите на споменатия член 3 по отношение на определени физически или юридически лица.
- 32 В това отношение следва да се припомни, че както Съдът вече е подчертал, твърде широко формулираният член 3, първа алинея от Директива 2009/103 налага на държавите членки да въведат във вътрешния си правов ред общо задължение за застраховане на превозните средства (решение от 10 юни 2021 г., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, т. 25 и цитираната съдебна практика).
- 33 Видно от съображенията на Директива 2009/103, същата — както и предшестващите я директиви в областта на застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства — има за цел, от една страна, да осигури свободното движение както на моторните превозни средства, които обичайно се намират на територията на Съюза, така и на лицата, които се возят в тях, и от друга страна, да гарантира, че пострадалите от произшествия, причинени от тези моторни превозни средства, ще бъдат третирани по сходен начин, независимо от това къде на територията на Съюза е настъпило произшествието (решение от 10 юни 2021 г., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, т. 34 и цитираната съдебна практика).
- 34 Следователно Директива 2009/103 задължава държавите членки да гарантират, че гражданската отговорност при използването на моторни превозни средства, които обичайно се намират на тяхна територия, е застрахована, и уточнява по-специално видовете вреди и третите пострадали лица, които тази застраховка трябва да покрива (решение от 10 юни 2021 г., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, т. 35 и цитираната съдебна практика).
- 35 Същевременно задължението за покриване от застраховката „Гражданска отговорност“ на вредите, причинени от моторни превозни средства на трети лица, се различава от обхвата на обезщетяването на тези вреди на основание на гражданската отговорност на застрахованото лице. Всъщност, докато първото се определя и гарантира от правната уредба на Съюза, второто по същество е уредено от националното право (решение от 10 юни 2021 г., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, т. 36 и цитираната съдебна практика).

- 36 Действително, от предмета и текста на Директива 2009/103 е видно, че тя, както и кодифицираните с нея директиви, не цели да хармонизира режима на гражданска отговорност в държавите членки и че при сегашното състояние на правото на Съюза последните остават свободни да определят режима на гражданска отговорност, приложим към произшествията, причинени при използването на моторни превозни средства (решение от 10 юни 2021 г., Van Amejde España, C-923/19, EU:C:2021:475, т. 37 и цитираната съдебна практика).
- 37 Следователно, и като се има предвид по-специално член 1, точка 2 от Директива 2009/103, при сегашното състояние на правото на Съюза държавите членки остават по принцип свободни да определят в частност задължително подлежащите на обезщетяване вреди, причинени от моторни превозни средства, обхвата на правото на обезщетение и лицата, които трябва да имат такова право (вж. в този смисъл решение от 10 юни 2021 г., Van Amejde España, C-923/19, EU:C:2021:475, т. 38 и цитираната съдебна практика). Съответно тази директива по принцип допуска национална правна уредба, която установява задължителни критерии за определянето на подлежащите на обезщетение неимуществени вреди (вж. в този смисъл решение от 23 януари 2014 г., Petillo, C-371/12, EU:C:2014:26, т. 43).
- 38 Тази свобода обаче е ограничена от посочената директива, тъй като тя, първо, въвежда задължение за покриване на някои вреди до определени от нея минимални размери. Сред вредите, които задължително трябва да бъдат покрити, са по-специално „телесните увреждания“, както уточнява член 3, последна алинея от Директива 2009/103 (вж. в този смисъл решение от 23 януари 2014 г., Petillo, C-371/12, EU:C:2014:26, т. 33 и цитираната съдебна практика).
- 39 Понятието „телесно увреждане“ обхваща всички вреди — доколкото застрахованият дължи обезщетение за тях по силата на гражданската отговорност съгласно приложимото към спора национално право — настъпили вследствие на посегателство срещу неприкосновеността на личността, които включват както физически, така и душевни страдания (решение от 23 януари 2014 г., Petillo, C-371/12, EU:C:2014:26, т. 34 и цитираната съдебна практика).
- 40 Следователно сред подлежащите на поправяне съгласно Директива 2009/103 вреди са и неимуществените вреди, за които застрахованият дължи обезщетение по силата на гражданската отговорност съгласно приложимото към спора национално право (вж. в този смисъл решение от 23 януари 2014 г., Petillo, C-371/12, EU:C:2014:26, т. 35 и цитираната съдебна практика).
- 41 Второ, що се отнася до лицата, които могат да искат поправянето на тези неимуществени вреди по силата на Директива 2009/103, следва да се посочи, че от член 1, точка 2 във връзка с член 3, първа алинея от тази директива следва, че закрилата, която трябва да се осигури по силата на тази директива, обхваща всички лица, които съгласно националната правна уредба на гражданската отговорност имат право на обезщетение за вредите, причинени от моторни превозни средства. Посочената директива не дава никакво основание да се заключи, че волята на законодателя на Съюза е била да предостави осигурената с Директивата закрила само на лицата, които пряко участват във вредоносното събитие (вж. в този смисъл решение от 24 октомври 2013 г., Drozdovs, C-277/12, EU:C:2013:685, т. 42 и 45).

- 42 Ето защо държавите членки са длъжни да гарантират, че обезщетението, което съгласно тяхната правна уредба на гражданската отговорност се дължи за неимуществените вреди, претърпени от близките членове на семейството на пострадалите от пътнотранспортни произшествия, се покрива от задължителната застраховка до минималните размери, определени в Директива 2009/103 (вж. в този смисъл решение от 24 октомври 2013 г., Drozdovs, C-277/12, EU:C:2013:685, т. 46).
- 43 От изложените в точки 39—43 от настоящото решение мотиви следва, че държавите членки трябва да гарантират във вътрешния правен ред, че приложимата съгласно националното им право гражданска отговорност при използването на моторни превозни средства е застрахована в съответствие с изискванията на припомнените в тези точки разпоредби на Директива 2009/103 и трябва да упражняват правомощията си в тази област при спазване на правото на Съюза. Освен това разпоредбите на националното право, които уреждат обезщетението за произшествия, причинени при използването на превозни средства, не могат да лишат тази директива от нейното полезно действие (вж. в този смисъл решение от 10 юни 2021 г., Van Amejde España, C-923/19, EU:C:2021:475, т. 39 и 40 и цитираната съдебна практика).
- 44 В това отношение Съдът многократно е постановявал, че разпоредбите на правото на Съюза относно задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която накърнява полезното действие на тези разпоредби, като изключва служебно или ограничава непропорционално правото на пострадалото лице да получи обезщетение на основание на задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства, тъй като по този начин тя би застрашила постигането на целта за защита на пострадалите при пътнотранспортни произшествия, която е трайно преследвана и утвърждавана от законодателя на Съюза (вж. в този смисъл решение от 10 юни 2021 г., Van Amejde España, C-923/19, EU:C:2021:475, т. 44 и цитираната съдебна практика).
- 45 В случая следва да се констатира, на първо място, че разглежданата в главното производство германска правна уредба, както е тълкувана от Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд), попада в обхвата на националната материалноправна уредба на гражданската отговорност, към която препраща Директива 2009/103. Освен това от представената на Съда преписка е видно, че тази правна уредба, както е тълкувана, урежда и обезщетението на неимуществените вреди, претърпени от трети лица, включително болки и страдания, претърпени от дете от смъртта на родител вследствие на пътнотранспортно произшествие, и определя вредата, която дава право на обезщетение на основание застраховката „Гражданска отговорност“, независимо от обстоятелствата, при които тя е настъпила.
- 46 На второ място, както подчертава германското правителство в становището си, по силата на германското право обезщетението на неимуществените вреди, претърпени от косвено пострадалите от пътнотранспортно произшествие лица, по същество е поставено в зависимост от наличието на три условия, а именно да е увредено здравето на самия косвено пострадал, последният да е близък роднина на пряко пострадалото лице и да съществува причинно-следствена връзка между нарушението, извършено от отговорното за произшествието лице, и това увреждане. Освен това германското правителство подчертава във връзка с първото от тези условия, че съгласно германското право, както е тълкувано от Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд), психичните увреждания следва да се

разглеждат като увреждане на здравето само ако са част от патология и надхвърлят уврежданията на здравето, от които засегнатите лица по принцип може да страдат при смърт или тежко нараняване на близък роднина.

- 47 Съответно разглежданата в главното производство национална правна уредба предвижда по-специално обективен критерий, който позволява да се определи — евентуално при контрол, осъществяван във всеки конкретен случай от сезираната национална юрисдикция — неимуществената вреда, за която се дължи обезщетение на близък роднина на пряко пострадалото от пътнотранспортно произшествие лице.
- 48 Всъщност от практиката на Съда, припомнена в точки 36 и 37 от настоящото решение, следва, че Директива 2009/103 не задължава държавите членки да изберат конкретен режим на гражданска отговорност, за да определят обхвата на правото на пострадалото лице на обезщетение на основание на гражданската отговорност на застрахования, така че тази директива по принцип допуска национална правна уредба, която установява задължителни критерии за определяне на неимуществените вреди, които подлежат на обезщетение.
- 49 При тези обстоятелства в случая не изглежда установените от германския законодател условия, както са тълкувани от Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд), при които неимуществена вреда, претърпяна от близките роднини на пострадалите при пътнотранспортни произшествия, може да породи право на обезщетение, да са от естество да застрашат постигането на предвидената в Директива 2009/103 цел за защита на пострадалите при пътнотранспортни произшествия.
- 50 Всъщност предоставената на Съда преписка не съдържа данни, които да сочат, че режим на гражданска отговорност като разглеждания в главното производство изключва служебно или ограничава непропорционално правото на близък роднина на пряко пострадалото при пътнотранспортно произшествие лице да получи обезщетение за неимуществените вреди на основание на задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства.
- 51 От всички изложени по-горе съображения следва, че член 3, четвърта алинея от Директива 2009/103 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, съгласно която обезщетяването от застрахователя по застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства на неимуществените вреди, претърпени от близките роднини на пострадалите при пътнотранспортни произшествия, зависи от условието тези вреди да са довели до патологично увреждане на близките роднини.

По втория въпрос

- 52 Предвид отговора на първия въпрос не е необходимо да се отговаря на втория въпрос.

По съдебните разноски

- 53 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (десети състав) реши:

Член 3, четвърта алинея от Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, съгласно която обезщетяването от застрахователя по застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства на неимуществените вреди, претърпени от близките роднини на пострадалите при пътнотранспортни произшествия, зависи от условието тези вреди да са довели до патологично увреждане на близките роднини.

Подписи